

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده مدیریت و حسابداری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت جهانگردی گرایش بازاریابی

مطالعه تطبیقی اقامتگاه‌های بوم‌گردی مناطق بیابانی
از منظر توسعه پایدار گردشگری

نگارش

اشکان بروج

استاد راهنما

دکتر محمود ضیایی

استاد مشاور

دکتر محمود جمعه پور

دی ۱۳۹۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بسمه تعالی

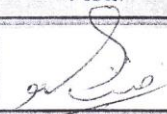
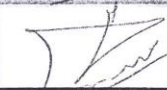

شماره: دانشگاه علامه طباطبائی
تاریخ: دانشکده مدیریت و حسابداری
پیوست:

صور تجلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی

با تائیدات خداوند متعال پایان نامه آقای اشکان بروج دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت جهانگردی گرایش بازاریابی به شماره دانشجویی ۸۸۱۲۴۲+۱۱+۴ تحت عنوان " مطالعه تطبیقی اقامتگاههای بوم گردی مناطق بیابانی از منظر توسعه پایدار گردشگری " که به راهنمایی جناب آقای دکتر محمود ضیایی جلسه مورخه ۹۱/۱۰/۲۴ با حضور اعضای هیات داوران برگزار گردید. ضمناً نمره نهایی نامبرده به شرح زیر اعلام می گردد. ۱/

نمره پایان نامه از ۱۹	
اخذ پذیرش از مجلات علمی ترویجی: ۵+ نمره	نمره مقاله از ۱
اخذ پذیرش از مجلات علمی پژوهشی: ۱ نمره	
با عدد: ۱۹ با حروف: نوزده	نمره نهایی

اعضاء هیات داوران:

امضاء	نام و نام خانوادگی	سمت
	جناب آقای دکتر محمود ضیایی	استاد راهنما
	جناب آقای دکتر محمود جمعه پور	استاد مشاور
	جناب آقای دکتر محمد تقی رهنمایی	استاد داور و نماینده تحصیلات تکمیلی

نمره ۱۴ تا ۱۵/۹۹ قابل قبول
نمره کمتر از ۱۴ غیر قابل قبول

نمره ۱۹ تا ۲۰ عالی
نمره ۱۸ تا ۱۷/۹۹ بسیار خوب

دانشگاه علامه طباطبایی
دانشکده مدیریت و حسابداری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت جهانگردی گرایش بازاریابی

**مطالعه تطبیقی اقامتگاه‌های بوم‌گردی مناطق بیابانی
از منظر توسعه پایدار گردشگری**

نگارش

اشکان بروج

استاد راهنما

دکتر محمود ضیایی

استاد مشاور

دکتر محمود جمعه پور

استاد داور

دکتر محمد تقی رهنمایی

دی ۱۳۹۱

تقدیم به

خانواده صبورم،

مردمان کویر

،

همه کسانی که قلبشان برای گردشگری ایران می تپد

پاس

پس از یک سال و نیم تلاش، سرانجام پژوهش بر روی اقامتگاه‌های بوم‌گردی به پایان رسید. در اینجا از تمامی کسانی که در این سفر یک ساله من را یاری کردند و با دلگرمی بایشان همیشه پشتیبانم بودند، سپاسگزار می‌کنم.

در ابتدا بیشترین سپاس را از جناب دکتر محمود ضیایی دارم که با صبر و حوصله و بسیار خالصانه، با راهنمایی‌های علمی و رهنمودهای عملی خود من را در مسیر صحیح پژوهش هدایت کردند.

از جناب دکتر محمود جمعه‌پور نیز که در انجام این پژوهش از بیچ مساعدت و مشاوره‌ای دریغ نکردند، سپاسگزارم.

بچنین از جناب دکتر محمد تقی رهنمایی، میکسوت علم‌گردشگری ایران، که با مشقده کاری فراوان داور این پایان‌نامه را متخل شدند، کمال تشکر و سپاس را دارم.

اما سپاس ویژه‌ای هم دارم از پدر، مادر و خواهر عزیزم که در تمام طول زندگی و در تمامی فراز و نشیب‌هایش، تکیه‌گاهی محکم و قابل اعتماد برای من بودند.

در نهایت از خانواده‌های محترم طباطبایی، آل داوود، حسین زاده، ایمنی و بچنین دوستان عزیزم پرتو حسن زاده، وحید ذوقلی، افسانه احسانی، راحله ملکی و مریم بهزادیان بابت تمامی زحمتی که برای من در این مدت کشیدند، سپاسگزار می‌کنم.

چکیده

در این پژوهش با توجه به اهمیت کسب و کارهای کوچک گردشگری در توسعه پایدار، به این موضوع پرداخته شد که اقامتگاه‌های بوم‌گردی (اکوتوریستی) تا چه میزان می‌توانند به عنوان راهبردی برای پایداری مقاصد گردشگری روستایی، موثر عمل کنند. به همین منظور در پیمایشی توصیفی-تحلیلی، به مطالعه تطبیقی اقامتگاه‌های بوم‌گردی مناطق بیابانی ایران از منظر توسعه پایدار گردشگری پرداخته شد. برای این منظور، اقامتگاه‌های بوم‌گردی براساس انواع اقامتگاه‌های موجود در منطقه به سه گروه اصلی اکولوژی، اکوکمپ و اکوهتل (یا هتل سنتی) تقسیم شدند. برای سنجش پایداری این اقامتگاه‌ها، ابعاد و شاخص‌های پایداری گردشگری از طریق پرسشنامه و از دید جامعه آماری این پژوهش که شامل صاحبان و اعضای اقامتگاه، جامعه محلی مقصد، گردشگران اقامتگاه و تورگردانان بوم‌گردی هستند، مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج آماری به دست آمده از ۳۳۶ نمونه مورد مطالعه، پس از استانداردسازی و استفاده از طبقات ارزیابی پایداری پرسکات آلن، به وسیله ابزارهایی مانند "بارومتر یا فشارسنج پایداری" و "کابوب یا رادار پایداری"، از نظر ابعاد مختلف اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی، نهادی و محیطی مورد تحلیل قرار گرفت.

بر اساس یافته‌های این پژوهش، اکوکمپ و اکولوژی‌های مورد مطالعه نسبتاً پایدار بوده در حالیکه اکوهتل مورد مطالعه، از ناپایداری ضعیفی برخوردار بود. نتایج این پژوهش نشان داد که الگوی اقامتگاه بوم‌گردی در مناطق روستایی و بکر طبیعی، به عنوان یک کسب و کار کوچک گردشگری با مالکیت بومی و مدیریت خانوادگی، هماهنگی بیشتری با توسعه پایدار گردشگری دارد. همچنین یافته‌ها نشان داد که اقامتگاه‌های بوم‌گردی، به دلیل آرایه بسته‌ای کامل از محصولات و خدمات گردشگری بومی و برخورداری از ساختارهای زیربنایی مناسب گردشگری، ساختار محیطی بوم‌گرا و ساختار مدیریت خانوادگی و مشارکت جامعه محلی، الگوی اقامتگاهی متمایزی را از سایر اشکال اقامتگاهی موجود در منطقه ایجاد می‌کند. در نهایت در این پژوهش، استانداردها و ارکان اقامتگاه‌های بوم‌گردی تهیه شده و روشی جهت ارزیابی و درجه‌بندی این نوع از اقامتگاه‌ها آرایه شد.^۱

واژگان کلیدی

اکوتوریسم، ارزیابی توسعه پایدار گردشگری، اقامتگاه بوم‌گردی، اکولوژی، استانداردسازی و درجه‌بندی اقامتگاه بوم‌گردی

Ecotourism, Sustainable Tourism Development Assessment, Accommodation with Ecotour Operations, Ecolodge, Ecolodge Standards and Evaluation

^۱ ashkanborouj@gmail.com

فصل اول - طرح و کلیات پژوهش

۱-۱	مقدمه	۲
۱-۲	بیان مسئله	۲
۱-۳	سؤالات پژوهش	۵
۱-۳-۱	پرسش‌های اصلی	۵
۱-۳-۲	پرسش‌های ویژه	۶
۱-۴	اهداف پژوهش	۶
۱-۵	روش‌شناسی پژوهش	۶
۱-۶	قلمرو تحقیق	۶
۱-۷	جامعه آماری	۷
۱-۸	روش جمع‌آوری اطلاعات	۸
۱-۹	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	۸
۱-۱۰	مدل مفهومی پژوهش	۸
۱-۱۱	مفاهیم و واژگان اختصاصی تحقیق	۱۱

فصل دوم - مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱	مقدمه	۱۵
۲-۲	مبانی نظری پژوهش	۱۵
۲-۲-۱	توسعه پایدار	۱۶
۲-۲-۱-۱	ابعاد توسعه پایدار	۱۶
۲-۲-۲	گردشگری پایدار و اصول آن	۱۷
۲-۲-۲-۱	ابعاد گردشگری پایدار	۲۰
۲-۲-۳	تعریف و طبقه‌بندی اکوتوریسم	۲۳
۲-۲-۳-۱	ضرورت توسعه اکوتوریسم	۲۶

۲۷.....	اکوتوریسم پایدار	۲-۲-۳-۲
۲۸.....	اصول اکوتوریسم پایدار	۲-۲-۳-۳
۳۰.....	فام توریسم یا گردشگری فرهنگی، طبیعت‌گردی و ماجراجویانه (Ace Tourism)	۲-۲-۴
۳۲.....	گردشگری روستایی	۲-۲-۵
۳۵.....	انواع گردشگری روستایی و توسعه آن	۲-۲-۵-۱
۳۶.....	چالش‌های گردشگری روستایی	۲-۲-۵-۲
۳۸.....	گردشگری جامعه محور و توانمند سازی جوامع محلی	۲-۲-۶
۴۰.....	کسب و کارهای کوچک و خانواده محور گردشگری	۲-۲-۷
۴۳.....	خوشه‌های گردشگری	۲-۲-۸
۴۴.....	ارزیابی پایداری	۲-۲-۹
۴۵.....	شاخص‌های پایداری گردشگری	۲-۲-۱۰
۴۶.....	مدل اندازه گیری پایداری بر مبنای شاخص‌ها	۲-۲-۱۱
۴۷.....	بارومتر یا فشارسنج پایداری	۲-۲-۱۱-۱
۴۹.....	کاو وب یا رادار پایداری	۲-۲-۱۱-۲
۵۰.....	گردشگری کویری	۲-۲-۱۲
۵۱.....	مزایای گردشگری پایدار در مناطق کویری	۲-۲-۱۲-۱
۵۲.....	انواع اقامتگاه‌های بوم‌گردی	۲-۲-۱۳
۵۴.....	اکولوژ یا اقامتگاه بومی (Ecolodge)	۲-۲-۱۳-۱
۵۵.....	اکوکمپ (Ecocamp)	۲-۲-۱۳-۲
۵۶.....	اکو هتل و هتل‌های سنتی	۲-۲-۱۳-۳
۵۷.....	نمونه خارجی اقامتگاه‌های بوم‌گردی	۲-۲-۱۳-۴
۵۸.....	موقعیت اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه	۲-۳
۵۸.....	دشت کویر	۲-۳-۱

۵۹	شهرستان خور و بیابانک	۲-۳-۲
۶۰	شهرستان نطنز	۲-۳-۳
۶۲	اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه	۲-۳-۴
۶۲	اقامتگاه آتشونی- روستای گرمه	۲-۳-۴-۱
۶۵	اقامتگاه بارانداز طباطبایی- روستای مصر و فرحزاد	۲-۳-۴-۲
۶۷	هتل سنتی بالی- خور	۲-۳-۴-۳
۶۹	اکو کمپ کویری- متین آباد	۲-۳-۴-۴
۷۳	پیشینه تحقیق	۲-۴
۷۳	تحقیقات داخلی	۲-۴-۱
۷۵	تحقیقات خارجی	۲-۴-۲
۷۷	مدل مفهومی پژوهش	۲-۵

فصل سوم- روش شناسی پژوهش

۸۵	مقدمه	۳-۱
۸۵	نوع و روش پژوهش	۳-۲
۸۵	روش گردآوری اطلاعات	۳-۳
۸۶	جامعه آماری	۳-۴
۸۶	نمونه آماری و روش نمونه‌گیری	۳-۵
۸۸	ابزار سنجش	۳-۶
۸۹	پرسشنامه اعضای اداره کننده اقامتگاه	۳-۶-۱
۸۹	پرسشنامه جامعه محلی	۳-۶-۲
۸۹	پرسشنامه گردشگران	۳-۶-۳
۹۰	پرسشنامه مجریان تور	۳-۶-۴
۹۰	پرسشنامه خیرگان	۳-۶-۵

۹۱	روایی ابزار سنجش	۳-۶-۶
۹۲	پایایی ابزار سنجش	۳-۶-۷
۹۲	روش تجزیه و تحلیل داده ها	۳-۷
۹۴	درجه بندی و رتبه دهی از طریق روش AHP و OR	۳-۸
۹۵	روش امتیازدهی و درجه بندی اقامتگاه های بوم گردی با استفاده از روش AHP	۳-۸-۱
۹۸	محدودیت های پژوهش	۳-۹
۹۹	فرآیند تحقیق	۳-۱۰

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

۱۰۲	مقدمه	۴-۱
۱۰۳	سؤالات پژوهش	۴-۲
۱۰۳	سؤالات اصلی و ویژه	۴-۲-۱
۱۰۳	پاسخ به سؤالات پژوهش	۴-۳
۱۰۳	اطلاعات توصیفی پژوهش	۴-۳-۱
۱۰۳	فراوانی نمونه ها	۴-۳-۱-۱
۱۰۵	وضعیت جنسیت	۲-۱-۳-۴
۱۰۷	وضعیت تأهل	۳-۱-۳-۴
۱۰۸	وضعیت سن	۴-۳-۱-۴
۱۰۹	وضعیت تحصیلات	۴-۳-۱-۵
۱۱۲	آمار توصیفی صاحبان و اعضای اقامتگاه	۴-۳-۱-۶
۱۱۲	تعداد شغل اعضای اقامتگاه	۴-۳-۱-۶-۱
۱۱۲	مهیا بودن محصولات فرهنگی و بومی	۴-۳-۱-۶-۲
۱۱۳	سابقه اشتغال در گردشگری اعضای اقامتگاه	۴-۳-۱-۶-۳
۱۱۴	آمار توصیفی تورگردان ها	۴-۳-۱-۷

- ۱۱۴..... ۴-۳-۱-۷-۱ سابقه اشتغال در گردشگری تورگردان‌ها
- ۱۱۴..... ۴-۳-۱-۷-۲ تحصیلات دانشگاهی گردشگری
- ۱۱۵..... ۴-۳-۱-۸ آمار توصیفی گردشگران
- ۱۱۵..... ۴-۳-۱-۸-۱ متوسط درآمد ماهانه گردشگران
- ۱۱۶..... ۴-۳-۱-۸-۲ داشتن تجربه سفرهای مشابه به اقامتگاه‌های بوم‌گردی
- ۱۱۶..... ۴-۳-۱-۸-۳ متوسط هزینه روزانه گردشگران
- ۱۱۷..... ۴-۳-۱-۸-۴ متوسط اقامت گردشگران
- ۱۱۸..... ۴-۳-۲ تحلیل یافته‌های پژوهش و پاسخ به سؤالات اصلی
- ۱۱۹..... ۴-۳-۲-۱ ارزیابی ابعاد توسعه پایدار گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی به تفکیک پاسخ‌دهندگان
- ۱۱۹..... ۴-۳-۲-۱-۱ ارزیابی ابعاد توسعه پایدار گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از نظر صاحبان و اعضای اقامتگاه
- ۱۲۰..... نتایج ارزیابی شاخص‌های توسعه گردشگری از نظر صاحبان و اعضای اقامتگاه
- ۱۲۲..... ارزیابی زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از دیدگاه صاحبان و اعضای اقامتگاه‌های بوم‌گردی
- ۱۲۶..... ۴-۳-۲-۱-۲ ارزیابی ابعاد توسعه پایدار گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از نظر جامعه محلی
- ۱۲۶..... نتایج ارزیابی شاخص‌ها از نظر جامعه محلی
- ۱۲۹..... ارزیابی زیر شاخص‌های توسعه گردشگری اقامتگاه‌ها از دیدگاه جامعه محلی
- ۱۳۲..... ۴-۳-۲-۱-۳ ارزیابی ابعاد توسعه پایدار گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از نظر تورگردان‌ها
- ۱۳۳..... نتایج ارزیابی شاخص‌ها از نظر جامعه تورگردان‌ها
- ۱۳۶..... ارزیابی زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از نظر تورگردان‌ها
- ۱۳۹..... ۴-۳-۲-۱-۴ ارزیابی ابعاد توسعه پایدار گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از نظر گردشگران
- ۱۴۰..... نتایج ارزیابی شاخص‌ها از نظر گردشگران
- ۱۴۲..... ۴-۳-۲-۲ وضعیت کلی پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از نظر پاسخ‌دهندگان
- ۱۴۶..... ۴-۳-۲-۳ ارزیابی تطبیقی پایداری توسعه گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از دیدگاه پاسخ‌دهندگان
- ۱۴۸..... ۴-۳-۲-۴ بارومتر پایداری توسعه گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه
- ۱۵۴..... ۴-۳-۲-۵ وضعیت کلی پایداری توسعه گردشگری در هر یک از اقامتگاه‌های بوم‌گردی

۱۵۶.....	۴-۳-۲-۵-۱	وضعیت پایداری شاخص اجتماعی- فرهنگی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه
۱۵۸.....	۴-۳-۲-۵-۲	وضعیت پایداری شاخص نهادی و مدیریتی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه
۱۶۰.....	۴-۳-۲-۵-۳	وضعیت پایداری شاخص اقتصادی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه
۱۶۲.....	۴-۳-۲-۵-۴	وضعیت پایداری شاخص زیست محیطی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه
۱۶۴.....	۴-۳-۲-۶	نظام درجه بندی اقامتگاه‌های بوم‌گردی با استفاده از روش AHP و تکنیک OR
۱۶۵.....	۴-۳-۲-۶-۱	روش امتیازدهی و درجه بندی اقامتگاه‌های بوم‌گردی
۱۶۹.....	۴-۳-۲-۶-۲	بررسی وضعیت ارزش‌های هسته‌ای و درجه بندی اقامتگاه‌های بوم‌گردی
۱۶۹.....	۴-۳-۲-۶-۲-۱	اقامتگاه بارانداز طباطبایی
۱۷۱.....	۴-۳-۲-۶-۲-۲	اقامتگاه آتشونی گرمه
۱۷۳.....	۴-۳-۲-۶-۲-۳	اقامتگاه اکوکمپ کویری متین آباد
۱۷۵.....	۴-۳-۲-۶-۲-۴	اقامتگاه هتل سنتی بالی
۱۷۷.....	۴-۳-۲-۶-۳	رتبه بندی نهایی اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه

فصل پنجم- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۱۸۰.....	۵-۱	مقدمه
۱۸۰.....	۵-۲	بخش توصیفی
۱۸۰.....	۵-۲-۱	اطلاعات توصیفی
۱۸۱.....	۵-۲-۲	آمار توصیفی اختصاصی
۱۸۲.....	۵-۳	پاسخ به سؤالات پژوهش
۱۸۲.....	۵-۳-۱	وضعیت پایداری توسعه گردشگری در هر یک از انواع اقامتگاه‌های بوم‌گردی
۱۸۷.....	۵-۳-۱-۱	وضعیت پایداری اجتماعی- فرهنگی در هر یک از انواع اقامتگاه‌های بوم‌گردی
۱۸۸.....	۵-۳-۱-۳	وضعیت پایداری نهادی و مدیریتی در هر یک از انواع اقامتگاه‌های بوم‌گردی
۱۸۹.....	۵-۳-۱-۲	وضعیت پایداری اقتصادی در هر یک از انواع اقامتگاه‌های بوم‌گردی
۱۹۰.....	۵-۳-۱-۴	وضعیت پایداری زیست محیطی در هر یک از انواع اقامتگاه‌های بوم‌گردی
۱۹۱.....	۵-۴	سطح تعهد اقامتگاه‌ها به ارکان اقامتگاه‌های بوم‌گردی و درجه بندی آن‌ها

۱۹۴	جمع‌بندی	۵-۵
۱۹۶	پیشنهادات کاربردی	۵-۶
۱۹۶	پیشنهادات کاربردی برای صاحبان، اعضاء و جامعه محلی اقامتگاه‌های بوم‌گردی	۵-۶-۱
۱۹۷	پیشنهادات کاربردی برای برگزارکنندگان تورهای اقامتگاه‌های بوم‌گردی	۵-۶-۲
۱۹۷	پیشنهادات کاربردی برای سازمان‌های متولی اقامتگاه‌های بوم‌گردی	۵-۶-۳
۱۹۸	پیشنهادات پژوهشی	۵-۷

پیوست‌ها

i	منابع فارسی
iii	منابع انگلیسی
v	پرسشنامه اعضای اقامتگاه
x	پرسشنامه جامعه محلی
xiv	پرسشنامه تورگردانان
xviii	پرسشنامه گردشگران
xxi	پرسشنامه شماره یک خبرنگاران
xxiii	پرسشنامه شماره دو خبرنگاران
xxv	جدول‌ها و نمودارهای پیوست

فهرست شکل‌ها

۳	شکل شماره ۱-۱: سه بعد اساسی توسعه پایدار گردشگری
۱۵	شکل شماره ۲-۱: ابعاد و سطوح توسعه پایدار
۲۱	شکل شماره ۲-۲: ارتباط بین پایداری و انواع گردشگری
۲۷	شکل شماره ۲-۳: الگوی اکوتوریسم پایدار وایت
۲۹	شکل شماره ۲-۴: ارتباط گردشگری فرهنگی، اکوتوریسم و گردشگری ماجراجویانه
۲۹	شکل شماره ۲-۵: قلمرو انگیزشی اکوتوریسم پایدار
۴۶	شکل شماره ۲-۶: بارومتر (فشار سنج) پایداری گردشگری، برگرفته از مدل پرسکات آلن
۴۸	شکل شماره ۲-۷: کاو وب یا رادار توسعه پایدار گردشگری

۷۶.....	شکل شماره ۸-۲: مدل مدیریت پایدار مقصد VICE.....
۷۸.....	شکل شماره ۹-۲: مدل هم پیوندی ارکان اقامتگاه‌های بوم‌گردی با مقصد گردشگری پایدار.....
۹۷.....	شکل شماره ۱-۳: فرآیند انجام پژوهش.....
۱۸۲.....	شکل شماره ۱-۵: محل قرارگیری اقامتگاه‌های مورد مطالعه بر روی پیوستار گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی.....
۵۶.....	تصویر شماره ۱-۲: نقشه موقعیت مکانی اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه.....
۶۲.....	تصویر شماره ۲-۲: اقامتگاه آتسونی- روستای گرمه.....
۶۴.....	تصویر شماره ۳-۲: اقامتگاه بارانداز طباطبایی- فرحزاد.....
۶۶.....	تصویر شماره ۴-۲: هتل سنتی بالی- خور.....
۷۰.....	تصویر شماره ۵-۲: اکوکمپ کویری- متین آباد.....

فهرست جدول‌ها

۲۳.....	جدول شماره ۱-۲: مقایسه اکوتوریسم نرم و سخت.....
۴۴.....	جدول شماره ۲-۲: ابعاد، شاخص‌ها و معرف‌های سنجش پایداری گردشگری با تاکید بر جامعه میزبان.....
۴۵.....	جدول شماره ۳-۲: طبقات پنج‌گانه پرسکات آلن.....
۷۴.....	جدول شماره ۴-۲: تحقیقات انجام شده در زمینه پژوهش حاضر.....
۸۸.....	جدول شماره ۱-۳: مقیاس اهمیت‌دهی ارزش‌ها در روش AHP، اقتباس از مدل ال. ساتی.....
۸۹.....	جدول شماره ۲-۳: نتایج آزمون آلفای کرونباخ پرسشنامه‌های ارزیابی توسعه پایدار گردشگری.....
۹۴.....	جدول شماره ۳-۳: جدول امتیازدهی به ارزش‌های هسته‌ای اقامتگاه‌های بوم‌گردی.....
۹۴.....	جدول شماره ۴-۳: جدول درجه بندی اقامتگاه‌های بوم‌گردی.....
۸۹.....	جدول شماره ۱-۴: فراوانی نمونه‌ها بر مبنای گروه‌های شرکت کننده.....
۱۱۱.....	جدول شماره ۲-۴: متوسط درآمد ماهانه گردشگران مورد مطالعه.....
۱۱۳.....	جدول شماره ۳-۴: متوسط هزینه روزانه هر گردشگر در اقامتگاه‌های بوم‌گردی.....
۱۱۵.....	جدول شماره ۴-۴: متوسط مدت اقامت گردشگران در اقامتگاه‌های بوم‌گردی.....
۱۱۵.....	جدول شماره ۵-۴: وضعیت پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه صاحبان و اعضای اقامتگاه.....
۱۱۶.....	جدول شماره ۶-۴: وضعیت کلی پایداری شاخص‌های از نگاه صاحبان و اعضای اقامتگاه.....
۱۱۸.....	جدول شماره ۷-۴: وضعیت پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه صاحبان و اعضای اقامتگاه.....
۱۱۹.....	جدول شماره ۸-۴: وضعیت کلی پایداری زیر شاخص‌ها از نگاه صاحبان و اعضای اقامتگاه.....
۱۲۲.....	جدول شماره ۹-۴: وضعیت پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه جامعه محلی.....
۱۲۲.....	جدول شماره ۱۰-۴: وضعیت کلی پایداری شاخص‌ها از نگاه جامعه محلی.....
۱۲۵.....	جدول شماره ۱۱-۴: وضعیت پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه جامعه محلی.....
۱۲۵.....	جدول شماره ۱۲-۴: وضعیت کلی پایداری زیر شاخص‌ها از نگاه جامعه محلی.....

- جدول شماره ۱۳-۴: وضعیت پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه تورگردان‌ها ۱۲۸
- جدول شماره ۱۴-۴: وضعیت کلی پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه تورگردان‌ها ۱۲۹
- جدول شماره ۱۵-۴: وضعیت پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه تورگردان‌ها ۱۳۲
- جدول شماره ۱۶-۴: وضعیت کلی پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه تورگردان‌ها ۱۳۲
- جدول شماره ۱۷-۴: وضعیت پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه گردشگران ۱۳۵
- جدول شماره ۱۸-۴: وضعیت کلی پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه گردشگران ۱۳۶
- جدول شماره ۱۹-۴: وضعیت کلی پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از دیدگاه گروه‌های پاسخ دهنده ۱۴۰
- جدول شماره ۲۰-۴: وضعیت کلی پایداری شاخص‌ها در اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۴۲
- جدول شماره ۲۱-۴: وضعیت کلی شاخص‌های پایداری از نظر گروه‌های پاسخگو ۱۴۳
- جدول شماره ۲۲-۴: وضعیت پایداری سیستم انسانی و طبیعی اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۴۶
- جدول شماره ۲۳-۴: وضعیت پایداری سیستم انسانی و طبیعی اقامتگاه‌های بوم گردی از نظر پاسخ‌دهندگان ۱۴۹
- جدول شماره ۲۴-۴: وضعیت پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری در هر یک از اقامتگاه‌های بوم گردی ۱۵۰
- جدول شماره ۲۵-۴: وضعیت پایداری شاخص اجتماعی- فرهنگی در اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۵۳
- جدول شماره ۲۶-۴: وضعیت پایداری شاخص نهادی و مدیریتی در اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۵۵
- جدول شماره ۲۷-۴: وضعیت پایداری شاخص اقتصادی در اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۵۷
- جدول شماره ۲۸-۴: وضعیت پایداری شاخص زیست محیطی در اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۵۹
- جدول شماره ۲۹-۴: ضرایب وزنی ارکان و ارزش‌های هسته‌ای اقامتگاه‌های بوم گردی (تعیین شده به روش AHP) ۱۶۲
- جدول شماره ۳۰-۴: جدول امتیازدهی به ارزش‌های هسته‌ای اقامتگاه‌های بوم گردی ۱۶۳
- جدول شماره ۳۱-۴: جدول درجه بندی اقامتگاه‌های بوم گردی ۱۶۴
- جدول شماره ۳۲-۴: ارزیابی ارزش‌های هسته‌ای در اقامتگاه بارانداز طباطبایی ۱۶۵
- جدول شماره ۳۳-۴: ارزیابی ارزش‌های هسته‌ای در اقامتگاه آتشونی گرمه ۱۶۷
- جدول شماره ۳۴-۴: ارزیابی ارزش‌های هسته‌ای در اقامتگاه اکوکمپ متین آباد ۱۶۹
- جدول شماره ۳۵-۴: ارزیابی ارزش‌های هسته‌ای در اقامتگاه هتل سنتی بالی ۱۷۱
- جدول شماره ۳۶-۴: ارزیابی ارکان در اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۷۳
- جدول شماره ۳۷-۴: درجه بندی نهایی اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۷۳
- جدول شماره ۱-۵: نتایج نظری و تجربی تبیین شاخص‌های موثر در توسعه پایدار گردشگری اقامتگاه‌های بوم گردی ۱۷۸
- جدول شماره ۲-۵: درجه بندی اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۱۸۷
- جدول الف: وضعیت شغلی نمونه‌ها به تفکیک گروه‌های شرکت کننده ۲۱۶
- جدول ب: وضعیت کلی پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری در هر یک از اقامتگاه‌های بوم گردی مورد مطالعه ۲۱۷
- جدول ج: وضعیت پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری در هر یک از اقامتگاه‌های بوم گردی از نگاه پاسخ‌دهندگان ۲۱۸

فهرست نمودارها

- نمودار شماره ۱-۱: الگوی توسعه پایدار گردشگری توسط اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۹
- نمودار شماره ۱-۲: ابعاد گردشگری پایدار و روابط متقابل بین آن‌ها از سواربروک ۲۰
- نمودار شماره ۲-۲: پیوستار مسئولیت بشری و اکوتوریسم از اورامز ۲۳
- نمودار شماره ۲-۳: پیوستار انواع اکوتوریسم از اورامز ۲۳
- نمودار شماره ۲-۴: ارکان اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۷۷
- نمودار شماره ۲-۵: الگوی توسعه پایدار گردشگری توسط اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۸۱
- نمودار شماره ۴-۱: توزیع پرسشنامه‌ها به تفکیک اقامتگاه‌های مورد مطالعه ۱۰۰
- نمودار شماره ۴-۲: وضعیت جنسیت در نمونه‌های مورد مطالعه ۱۰۲
- نمودار شماره ۴-۳: وضعیت تأهل نمونه‌های مورد مطالعه ۱۰۳
- نمودار شماره ۴-۴: وضعیت سن در نمونه‌های مورد مطالعه ۱۰۴
- نمودار شماره ۴-۵: وضعیت سن نمونه‌ها به تفکیک گروه‌های شرکت کننده ۱۰۵
- نمودار شماره ۴-۶: وضعیت تحصیلات در نمونه‌های مورد مطالعه ۱۰۶
- نمودار شماره ۴-۷: وضعیت تحصیلات نمونه‌ها به تفکیک گروه‌های مورد مطالعه ۱۰۷
- نمودار شماره ۴-۸: وضعیت تعداد شغل اعضای اقامتگاه ۱۰۸
- نمودار شماره ۴-۹: وضعیت مهیا بودن محصولات فرهنگی و بومی اقامتگاه‌ها از نظر اعضای اقامتگاه ۱۰۹
- نمودار شماره ۴-۱۰: وضعیت اشتغال در گردشگری اعضای اقامتگاه‌ها ۱۰۹
- نمودار شماره ۴-۱۱: وضعیت سابقه گردشگری تورگردان‌ها ۱۱۰
- نمودار شماره ۴-۱۲: تحصیلات دانشگاهی مرتبط با گردشگری تورگردان‌ها ۱۱۱
- نمودار شماره ۴-۱۳: داشتن تجربه سفرهای مشابه به اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۱۲
- نمودار شماره ۴-۱۴: متوسط هزینه روزانه گردشگران در اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۱۳
- نمودار شماره ۴-۱۵: متوسط مدت اقامت گردشگران در اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۱۴
- نمودار شماره ۴-۱۶: رادار پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه صاحبان و اعضای اقامتگاه ۱۱۸
- نمودار شماره ۴-۱۷: رادار پایداری زیرشاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه صاحبان و اعضای اقامتگاه ۱۲۱
- نمودار شماره ۴-۱۸: رادار پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه جامعه محلی ۱۲۴
- نمودار شماره ۴-۱۹: رادار پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری اقامتگاه‌ها از نگاه جامعه محلی ۱۲۸
- نمودار شماره ۴-۲۰: رادار پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نگاه تورگردان‌ها ۱۳۱
- نمودار شماره ۴-۲۱: رادار پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری اقامتگاه‌ها از نگاه تورگردان‌ها ۱۳۵
- نمودار شماره ۴-۲۲: رادار پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از دیدگاه جامعه گردشگران ۱۳۸
- نمودار شماره ۴-۲۳: رادار پایداری مقایسه زیر شاخص‌های توسعه گردشگری از دیدگاه گروه‌های پاسخ‌دهنده ۱۴۱
- نمودار شماره ۴-۲۴: رادار کلی پایداری زیر شاخص‌های توسعه گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از دیدگاه تمامی پاسخ‌دهندگان ۱۴۱

- نمودار شماره ۲۵-۴: رادار پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری از نظر گروه‌های پاسخ دهنده ۱۴۴
- نمودار شماره ۲۶-۴: بارومتر پایداری کلی گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه ۱۴۶
- نمودار شماره ۲۷-۴: بارومتر پایداری گردشگری هر یک از اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه ۱۴۷
- نمودار شماره ۲۸-۴: بارومتر پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از نظر گروه‌های پاسخ دهنده ۱۴۹
- نمودار شماره ۲۹-۴: رادار پایداری شاخص‌های توسعه گردشگری در هر یک از اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۵۱
- نمودار شماره ۳۰-۴: وضعیت پایداری اجتماعی- فرهنگی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۵۴
- نمودار شماره ۳۱-۴: وضعیت پایداری شاخص نهادی و مدیریتی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۵۶
- نمودار شماره ۳۲-۴: وضعیت پایداری شاخص اقتصادی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۵۸
- نمودار شماره ۳۳-۴: وضعیت پایداری شاخص زیست محیطی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۶۰
- نمودار شماره ۱-۵: بارومتر پایداری گردشگری هر یک از اقامتگاه‌های بوم‌گردی مورد مطالعه ۱۷۸
- نمودار شماره ۲-۵: رادار پایداری ابعاد توسعه گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۸۰
- نمودار شماره ۳-۵: پیوستار بوم‌گردی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی ۱۸۱
- نمودار الف: توزیع پرسشنامه‌ها به تفکیک اقامتگاه‌های مورد مطالعه ۲۱۳
- نمودار ب: فراوانی نمونه‌ها به تفکیک اقامتگاه و جامعه‌های مورد مطالعه ۲۱۴
- نمودار ج: وضعیت جنسیت در نمونه‌های مورد مطالعه ۲۱۴
- نمودار د: وضعیت جنسیت به تفکیک گروه‌های شرکت کننده ۲۱۵
- نمودار ه: وضعیت شغلی نمونه‌های مورد مطالعه ۲۱۵

فصل اول

طرح و کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

امروزه کسب و کارهای کوچک گردشگری^۲ موجب گسترش توسعه پایدار در بسیاری از مقصدهای گردشگری شده است. در این پژوهش به این موضوع پرداخته شد که اقامتگاه‌های بوم‌گردی (اکوتوریستی) مناطق بیابانی ایران، تا چه اندازه می‌توانند به عنوان راهبرد توسعه پایدار گردشگری در مناطق روستایی و بکر طبیعی موثر باشند. پنداشت اولیه این است که اگر کسب و کار و یا کارآفرینی مانند ساخت و مدیریت یک اقامتگاه بوم‌گردی، به صورت کوچک و با مالکیت و مشارکت افراد محلی آغاز شود، به صورت درون زاد و ذاتی با توسعه پایدار گردشگری رابطه برقرار می‌کند. به همین منظور، در پیمایشی توصیفی-تحلیلی به مطالعه تطبیقی اقامتگاه‌های بوم‌گردی مناطق بیابانی ایران از منظر توسعه پایدار گردشگری پرداخته شده است.

۱-۲ بیان مسئله

در چند دهه گذشته مفهوم پایداری در صنعت گردشگری یکی از اصلی‌ترین مفاهیم توسعه گردشگری است و در سراسر جهان به عنوان چهارچوبی برای فهم روندهای توسعه اقتصادی-اجتماعی و مدیریت منابع طبیعی و گردشگری مطرح شده است.

یکی از مهم‌ترین روندهای خط مشی گردشگری که در دو دهه گذشته به صورت جهانی صورت گرفته، رشد فزاینده گرایش به کسب و کارهای کوچک گردشگری است. سیاست‌گذاران صنعت گردشگری از این پدیده با نام "خون حیات‌بخش اقتصاد گردشگری"^۳ یاد می‌کنند. (Thomas et al, ۲۰۱۱:۹۶۴)

گردشگری فرصت‌های بسیاری را برای کسب و کارهای کوچک خانوادگی (خانواده محور)^۴ ایجاد می‌کند که بیشتر آن‌ها، روابط مستقیم و متقابل میزبان و مهمان را در خانه و املاک خانواده گردشگر پذیر در بردارند. این حضور و مشارکت خانواده برای تجربه و رضایت گردشگر و همچنین برای توسعه پایدار مقصد و جامعه محلی، امری بسیار حیاتی است. این در حالی است که در چند سال گذشته به جز چند تحقیق دانشگاهی درباره کلیات کسب و کارهای خانوادگی، هیچ

^۲ Small Tourism Business

^۳ Economic lifeblood of tourism sector

^۴ Family business